

גיליון מס' 308 פרשת וישלח
תשע"ט שנה שישית

גיליון זה יוצא לע"נ
ר' משה יהודה בהרה"צ ר' יוסף יצחק ז"ל
נלב"ע כ"ב כסלו תשנ"ו
וזו מרת אסתר בת הרה"ח ר' דוד נתן ע"ה
נלב"ע ט"ו כסלו תשס"א
חנה פערל ע"ה בת ר' בנימין בניש נ"י
נלב"ע ז' כסלו תשמ"ח
תנצב"ה

דברי שי"ח

ממרחן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

פשוט על הפרשה

"וישב ביום ההוא עשו לדרכו שעירה" (לג, טז)

פירש"י מב"ר עשו לבדו ות' איש שהלכו עמו נשמטו מאצלו א' א' והיכן פרע להן הקב"ה בימי דוד שנא' כי אם ת' איש אשר רכבו על הגמלים וינוסו. והטעם שנשמטו נראה דכיון שראו שעשו אין פניו למלחמה רק לשלום א"כ נתביישו למה באו ולמה צריך ת' איש ולכן נשמטו וברחו, ומ"מ כיון שיצא מזה טובה ליעקב שעשו לא הי' יכול להתחרט אח"כ ולהלחם ביעקב (ובפרט כשראה אח"כ שיעקב אין רוצה לילך עמו שאז כעס עליו עי' בהעמק דבר), קבלו שכר.

(טעמא דקרא)

ביאור המושג צדיקים ממונם חביב עליהם

דברי רבינו: שמעתי מאבא, כי החפץ חיים נסע ברכבת וישב לידו איזה תכשיט - 'השלאק' ואמר לו הנה רבא העריך כסף כדמשמע בגמרא בבא בתרא דף קמט א' "אדאכי נפק אודיתא מבי איסור איקפד רבא אמר קא מגמרי טענתא לאינשי ומפסדי לי והפסיד תריסר אלפי זוזי", הגיב החפץ חיים מה היה שם איני יודע, אפשר שהיה צריך לפדיון שבויים וכדו', אבל גמרא אחרת אני יודע בסנהדרין דף ע"ב. רבא איגנבא לי דכרי במחירתא, הגנב החזיר והוא לא רצה לקבל, הואיל ונפק מפומיה דרב וזה היה על פי דין שלו והיה מגיע לו, ע"כ. ואמר רבנו מי יודע לאיזה תכלית של מצוה רבתא היה צריך. ועי' חז"א חר"מ ב"ב ליקוטים סי' כ"א לדף קמ"ט א' וכעין זה הסביר רבנו את הגמרא בבא מציעא דף מ"ו שרב פפא יצא לקראת רב שמואל בר אחא - עד מקום ששמו תווך - "נפק לאפיה עד תווך" מחמת השמחה שנתנו לו את הממון, ומי מאתנו יודע על איזה דבר מצוה היה צריך רב פפא את הכסף. [ולפי אחד מפירושי הראשונים, יצא לקראתו כי חשש שמא לא יביא לו את הכסף ויקח את הכסף לעצמו, היינו - לקיים הוא את המצוה הזו בכסף].

עוד יש לומר מה טעם יצא לקראתו עד תווך, כי במסכת נדה דף ל"ג אמרו דרב פפא איקלאי לתווך ושאל האם איכא הכא צורבא מרבנן, ואמרו לו על שמואל וכו' ורב פפא אמר עליו שמע מינה ירא שמים הוא ודיבר עמו בתורה עי' שם, ואם כן זה אותו רב שמואל בר אחא, וכיון שהתגורר בתווך ויראי שמים הוא לכן הלך אצלו למקומו לכבדו ואל המתין שיבוא אליו [ועי' בפ' רבנו חננאל ב"מ שם].

(כל משאלותיד)

עלי שי"ח

"ברכה על שמירה במקדש"

כהן תלמיד חכם שליט"א ניגש אל רבינו בשאלה:

עוסק אני בהלכות עבודת הכהנים בבית המקדש, ועלתה שאלה יסודית בנושא. הלא יש מצוה מיוחדת של שמירת המקדש, ונתמנו על כך כהנים מיוחדים. ולכאז' מדוע לא בירכו על זה הכהנים, הרי זה מצות עשה ככל המצוות. אמר לו רבינו תעיין על כך בספרי דרך חכמה, אולי כתבתי על זה. השיב התלמיד חכם כי חיפש ולא מצא.

הגיב רבינו: בפשטות, אין זה מצוה שתקנו על זה ברכה. ואשאל אותך יותר: הלא יש מצוה על כל אחד לשמור את עצמו בכריאות ושלא להזיק לעצמו. אם כן כל אדם צריך לברך בכל יום ואולי גם בכל רגע שציונו לשמור על הכריאות, והרי לא שמענו כן?!...
אלא רואים, שכיון שזה רק שמירה מנזק (ובבית המקדש הוא רק משום כבוד) אין על זה ברכה.

ואי אפשר שלא להזכיר כי פעמים רבות רבינו שומע כי לפניו כהן ומבקש ממנו 'תברך אותי' כי הקב"ה נתן לך זכות לברך. ולא מזמן אירע מעשה מעניין, שהגיע יד קטן לפני רבינו וגם ממנו ביקש רבינו ברכה, כששאלו על כך הנוכחים, נענה רבינו כי יש דיעות בפוסקים שלגבי כמה דברים גם כהן קטן מועיל.

מברכת שבת 2018

יחזקאל 81067810

פגהדף היומי

"בענין כתותי מכתת שיעוריה"

מנחות ק"א א' תניא הערלה וכה"כ ושור הנסקל ועגלה ערופה כו' כולם מטמאין טומאת אוכלין רש"א כולן אין מטמאין. וכ' התוס' בסוטה כ"ה ב' (ד"ה לאו) וצ"ע כלאי הכרם (וה"ה כל הני דאסירי בהנאה) אמאי מטמאין טומאת אוכלין ולא אמר כתותי מכתת שיעורי' דהא צריך כביצה כדי לטמאות, וצ"ל דד' התוס' כהר"מ (פ"ו מט"א ה"ז) דאוכל פרוד אין מצטרף ע"י מגע לשווי' כביצה אא"כ דבוקין זב"ז דאילו להראב"ד דמצטרף ע"י מגע ל"ש כתותי מכתת דל"ג מכיסוי הדם בעפר עיה"נ דאמר' בחולין (פ"ט ב') זכמה דמכתת מעלי וכ"כ התו' בעירובין (פ' ב') גבי לחי. והנה כעין קו' התו' מק' הגמ' לק' (ק"ב ב') לר"ש דאמר כל העומד לשרוף כשרוף דמי נותר ופרה אמאי מטמאין טו"א עפרא בעלמא הוא ומשני חיבת הקודש מכשרתו והרי גם דין כתותי מכתת הוא מדין כל העומד לשרוף כשרוף כדפירש"י בר"ה (כ"ה א') אלא דבזה גם רבנן מודו והחילוק הוא דר"ש ס"ל כן אף בדבר שא"צ שיעור דהוא ממש כשרוף וע"ז מהני חיבת הקודש אבל לרבנן לא ס"ל דנחשב כאפר אלא דבדבר דצריך שיעור אין לזה חשיבות השיעור להצטרף וע"ז ל"מ חיבת הקודש דמ"מ אין כאן שיעור וא"ש קו' התו', ולישב קו' התו' אולי אפ"ל דל"ש בזה כתותי מכתת כיון שא"צ שיהא ממש דבר א' כמ"ש הר"מ שם דאפי' דברים שאין מחברין את האוכלין להיות נחשב כדבר א' שאם א' נטמא יטמא גם השני כגון מי פירות וכה"ג מ"מ לענין כביצה לטמאות אחרים סגי בכל דיבוק שהוא א"כ מוכח דכאן א"צ השיעור לעשותו דבר א' אלא דצריך דיבוק וכמו דלד' הראב"ד צריך נגיעה כן לד' הר"מ צריך דיבוק וא"כ הגם דכשרוף דמי מ"מ דיבוק מיהא איכא וצ"ע בזה.

(נחל איתן סי"ב ס"ט סק"א ע"ש עוד)

תמכין דאורייתא

ויגע בכך ירך יעקב - בתמכין דאורייתא

זוהר פרשת וישלח: "וירא כי לא יכול לו, מה עבד מיד ויגע בכך ירכו דאתחכם לקבליה אמר כיון דאתברו סמכין דאורייתא מיד אורייתא לא אתתקף"

רבים מתומכי תורה משגרים את שאלותיהם להכוונה והדרכה - כיצד לזכות בחיי נצח.

רבנו מכוונם בעצה טובה. הם גם מביעים לפעמים צער וכאב על מצבם.

נגיד מתומכי תורה שיחי' התאונן באוזני רבנו כי נדב בנינים רבים לשיבות, ואין לבעלי המוסדות הכרת הטוב כלפיו, לדוגמא הוא נדב בנין לשיבה ואח"כ ביקש להכניס בחור טוב בינוני, ולא מצוין, ולא הסכימו, היכן הכרת הטוב?! כמו כן סיפר כי פלוני למד אתו בחברותא וכאשר גמר לקבל את הכסף פתאום אין לו זמן ללמוד עמו.

הם עושים לך טובה, כי על ידי זה, כל החשבון ישולם לך בעולם הבא, ואדרבא הנהגתם אתך באופן שיש לך צער מכך, זה חלק מהשכר הגדול של המצוה [ורגיל רבנו להראות דברי הירושלמי בפאה פ"ח ה"ו כדון איכא אגר טוב ע"ש].

מה לומר בדינר על החזקת התורה?

תאמר להם שהחפץ חיים [שמירת הלשון ש"ג פ"ו] כתב שהללו המחזיקים תורה לעתיד לבוא הם יידעו ללמוד, שהרי כתוב שיישבו במחיצת תלמידי החכמים - "בצל החכמה בצל הכסף" ואם לא יידעו ללמוד איזה שכר יש להם בכך, זה עונש, על כורחך שיידעו ללמוד. רבנו אמר זאת בשמחה גדולה רבה כמי ששמח בשבילם - כמה טוב יהיה להם שיידעו ללמוד!

נכנס פלוני לחדר ואמר, כי בעבר הרב קנייבסקי אמר לו אל תתרגל לומר 'תודה רבה' על תרומה שאתה מקבל, כי הגביר הוא זה שצריך להודות לך על הזכות העצומה שאתה זוכה לתת. מה שאתה כן יכול, זה לברך אותו וכגון לומר לו: "תזכה למצוות". אינני זוכר שאמרתי כך, אבל נכון שכך היה צריך להיות [שהעשיר לא יבקש תודה] אע"פ שבוודאי על פי דין אין שום איסור לומר תודה לתומכי תורה המעניקים מכספם למען עולם התורה והעניים שבישראל.

אבל הנה בברכת כהנים שזו מצות עשה והכהן חייב בה, מ"מ כתב במשנה ברורה שהמנהג לומר לכהנים יישר כוח, השיב רבנו: **אבל לא כתוב תודה, אלא שנותן לו ברכה. יישר כוח' זו ברכה.**

אמרתי. איתא בחז"ל (ירו' ריש שקלים) ישראל נתבעים ונותנים. והנה אם הם נתבעים על כורחך שיש תובע, ולכן, כשנכנסים לבית גביר, יש שנהגו לדבר חזק וללחוץ אותו לתת. אכן, היום במצב העולמי הכלכלי הקשה, יש שירדו מנכסיהם והמתרים התובע אינו יודע מכך, ואם ילחץ וההוא לא יכול לתת, הוא סתם מנכיס אותו באי נעימות וצער. השאלה, האם לשנות את הגישה, או שמא התובע צריך לעשות חשבון ומטרה שלו, והוא יעשה חשבון שלו? גם בשנים כתיקונם אין צורך ללחוץ ולתבוע, אלא לבקש ברכות ובעדינות. ומה שזכר הלשון "נתבעין" הפשט נתבעין על ידי בקשה, ולא דוקא בתביעה כפי שאמרת.

אמרתי לרבנו כי אבי צ"ל ייעץ פעם לפלוני ואמר לו, כי אין לו צורך להתבייש מהנדיב: אתה הרי עושה לו את הטובה הגדולה ביותר שאפשר, ומה לך להתבייש.

רבנו הפטיר: **לפעמים יש שטועים לחשוב כי רק הם העושים לנו טובה, אך הנכון הוא שאנו עושים להם טובה גדולה, ובוודאי שעליהם לשמוח בכך.**

פלוני שואל: מה עדיף לו לבנות בית המדרש או להחזיק אברכים? החזקת אברכים עדיפה.

יש לו עשרים אברכים שהם שאר בשרו, האם עדיף להחזיקם, או לתת את התרומה לכולל כללי ציבורי? קרוב קודם. ביקרתי בבית הנגיד העשיר... בלוס אנג'לס, והראני מכתב מרבנו אליו שיתן אלף ש"ח לכל אברך לכוללים של... והרב כתב שם ברכות בעבור זה, ושאלני האם הברכות רק אם יתן הכל? אם הצורך שלהם בסכום הנ"ל והוא נותן חצי, אם כן - חצי נתינה חצי ברכה.

(כל משאלותיך)

הבהרה

בשבוע שעבר פורסם במדור 'עלי ש"ח' את השיח דברים שהיה בין רבינו שליט"א בין להבחל"ח הגר"י קופולביץ צ"ל, ומכיון שהדברים הועברו בכלי שלישי, הדברים היו כתובים שלא במדויק, ונבקש את סליחת הקוראים.

ויהי רצון שלא יצא תקלה מתחת ידינו

העורך

לקבלת הגליון ניתן לשלוח בקשה במייל: 0573145900@okmail.co.il או בפקס: 077-2092005

נשמח לקבל הערות והארות וכן עובדות ושו"ת מרבינו

להנצחות ולתרומות: 053-3145900 כתובת: ר' יהודה הנשיא 52 בני-ברק